प्रबोधन गीते

भाग-१

ज्ञान प्रबोधिनीतील कार्यकर्त्यांनी रचलेली स्फूर्तिगीते

समाज विकसनाचे आणि परिवर्तनाचे कार्य करत असताना
कार्यकर्त्यांना स्वत:च्या व्यक्तिविकासाची प्रेरणा मिळणे,
या राष्ट्राच्या उज्जवल परंपरेचे स्मरण राहणे,
आज देशासमोर असलेल्या आह्वानांना सामोरे जाण्यासाठी
कार्यरत राहण्याची ऊर्मी टिकणे, ध्येयाचे सतत दर्शन होणे अन्
समूहभावनेचा विकास होणे या साऱ्या उद्दिष्टांच्या दृष्टीने
या 'प्रबोधन गीतां'चे महत्त्व आहे.

या सर्व गीतांना अत्यंत अर्थपूर्ण अशा चालीही लावण्यात आल्या आहेत.
ज्ञान प्रबोधिनीमध्ये विविध बैठकी व सभांच्या प्रारंभी, सहलींमध्ये,
शिबिरांमध्ये आणि इतरही विविध प्रसंगी
उत्स्फूर्तपणे ही गीते गायली जातात.

कोणत्याही राष्ट्रातील युवक-युवतींच्या ओठांवर असणारी गीतं
म्हणजे जणू काही त्या राष्ट्राच्या भविष्याची नांदी असते.
महाराष्ट्रातील अनेक युवक-युवती, अध्यापक,
पालक, संघटक, शिक्षणप्रेमी या सर्वांना
ही 'प्रबोधन गीते' स्फूर्तिदायी ठरतील असा विश्वास वाटतो.

'प्रबोधन गीते' भाग १ प्रमाणेच भाग २ ही प्रसिद्ध !
भाग २ मध्ये ज्ञान प्रबोधिनीच्या कार्यकर्त्यांव्यतिरिक्त
अन्य कवी/कार्यकर्त्यांनी रचलेल्या व प्रबोधिनीत गायल्या जाणाऱ्या
८१ गीतांचे संकलन केले आहे. मूल्य ₹ ३०

***

प्रबोधन गीते भाग १ मधील ४० गीतांची
ऑडिओ सीडी उपलब्ध – मूल्य ₹ ५०

संपर्क : छात्र प्रबोधन, ज्ञान प्रबोधिनी, ५१०, सदाशिव पेठ, पुणे ३०.
दूरभाष – ०२०-२४२०७१७५/१०८

प्रबोधन गीते

भाग १

(ज्ञान प्रबोधिनीतील कार्यकर्त्यांनी रचलेली स्फूर्तिगीते)

ज्ञान प्रबोधिनी
५१०, सदाशिव पेठ,
पुणे ४११०३०

प्रकाशक - **कार्यवाह, ज्ञान प्रबोधिनी, ५१०, सदाशिव पेठ,**
पुणे - ४११ ०३०.
अक्षर जुळणी व मुद्रक - **छात्र प्रबोधन, ज्ञान प्रबोधिनी, पुणे**
© सर्व अधिकार प्रकाशकांच्या स्वाधीन
प्रथम आवृत्ती – शके १९१३/ इ.स. १९९१
सातवी आवृत्ती – शके १९४०/ इ.स. २०१८
मूल्य - ₹ ४०/-

प्रस्तावना

ज्ञान प्रबोधिनीमध्ये गेली अनेक वर्षे विविध कार्यक्रमांच्या वेळी व नित्याच्या कामांमध्ये देशभक्तीपर व स्फूर्तिदायी गीते म्हटली जातात. सामूहिकरीत्या म्हणता येतील अशा चालीवर ती प्रबोधिनीत म्हटली जातात. या सर्व गीतांचे संकलन केल्यास अनेकांना उपयुक्त ठरेल असे वाटल्याने सुमारे २४ वर्षांपूर्वी 'प्रबोधन गीते' या पुस्तिकेची पहिली आवृत्ती प्रकाशित केली होती. त्यामध्ये ३३ गीते होती. त्यात भर पडत सातव्या आवृत्तीच्यावेळी गीतांची संख्या १०० झाली. या सातव्या आवृत्तीला प्रबोधन गीते – भाग १ म्हटले आहे. यातील सर्व पद्य-रचना प्रबोधिनीतील कार्यकर्त्यांनी केलेल्या आहेत. यात पुण्यातील कवींप्रमाणेच हराळी व साळुंब्रे येथील कवीही आहेत.

कार्यकर्त्यांच्या प्रेरणेचा एक आविष्कार त्यांच्या कामातून होतो. दुसरा त्यांच्या वर्तनातून होतो. तिसरा त्यांच्या वक्तृत्वातून होतो. चौथा गद्य लेखनातून आणि पाचवा त्यांच्या पद्य रचनेतून होतो. पहिले तीन आविष्कार त्या त्या वेळी त्यांना पाहणाऱ्या किंवा ऐकणाऱ्यांनाच प्रेरणा देणारे होऊ शकतात. गद्य-लेखन वाचणाऱ्या काही जणांना त्यातून प्रेरणा मिळू शकते. परंतु उत्तम चाली असलेल्या आणि वैयक्तिक किंवा सामूहिकरित्या गायलेल्या पद्य-रचना वर्षानुवर्षे नवीन-नवीन श्रोत्यांना व गायकांना प्रेरणा देऊ शकतात.

प्रेरणेचे स्वावलंबन म्हणून प्रबोधिनीतील कार्यकर्त्यांनीच नवीन पद्ये रचावीत असा प्रबोधिनीत आग्रह असतो. हे संकलन पाहून प्रबोधिनीच्या नवीन कवींनाही अशी प्रेरक प्रबोधन गीते लिहिण्याची स्फूर्ती व्हावी ही अपेक्षा.

प्रबोधिनीत शैक्षणिक वर्षाच्या प्रारंभी वर्षारंभ आणि वर्षाच्या शेवटी वर्षान्त समारंभ केला जातो. दरवर्षी इयत्ता आठवीतील विद्यार्थ्यांसाठी विद्याव्रतग्रहण संस्कार (रूढ भाषेत उपनयन) केला जातो. या बरोबरच श्रीगणेशाची प्रतिष्ठापना आणि बलिप्रतिपदेच्या दिवशी वहीपूजन केले जाते. या सर्व प्रसंगी सर्वजण त्या-त्या प्रसंगास उचित असा संकल्प करतात. या संकल्पाचे सामूहिक पठण होते. त्यातून चांगल्या प्रेरणा निर्माण होतात असा अनुभव आहे. ते संकल्प व प्रबोधिनीत प्रतिदिन केली जाणारी उपासना या पुस्तिकेत दुसऱ्या आवृत्तीपासून समाविष्ट केली आहे. सहाव्या आवृत्तीत मातृभूमिपूजन उपासनेची तर सातव्या आवृत्तीत विद्यारंभ उपासनेतील गद्य संकल्पाची भर घातली आहे.

गिरीश श्री. बापट

सौर ज्येष्ठ, शके १९४०, जून २०१८ **संचालक, ज्ञान प्रबोधिनी**

अंतरंग

१. ध्येयदर्शन

१. आव्हानांच्या गगनामध्ये ५
२. एक आम्ही होऊ ! ६
३. अंतरिच्या एका स्वप्नाने ७
४. जीवन कणाकणाने घडे ८
५. दोघेही हवे ! ९
६. प्रबोधिनीत यायचे. १०
७. शब्द ते शक्ती ११
८. सळसळणारे धवल तेज हे .. १२
९. सोनियाचा दिवस दारी १३
१०. क्षितिज नवे मज १४

२. संकल्प

११. आम्ही जाउच जाऊ १५
१२. डोळे उघडून बघा गड्यांनो . १६
१३. नव्या युगाचे... ..... १७
१४. पंख पसरूनी विहरे त्याला .. १८
१५. प्रबोधनाचे गीत आज हे १९
१६. यापुढे यशाकडे २०
१७. रूप देश का... (हिंदी) २१
१८. विज्ञाने सजवू धरणी २२
१९. शुभ्र सुगंधित २३
२०. सुवर्णसाधना २४
२१. स्वप्न उद्याच्या २५
२२. हसरी शतवर्षे जयगान २६
२३. पाखरे भरारली २६
२४. जे कर्तृत्वाने २७
२५. नव्या ताकदीने नवे २८

३. आवाहन

२६. आज प्रचीती द्या ! २९
२७. मनामनातून आज गर्जू दे ... ३०
२८. विकसता विकसता ३१
२९. विश्वास हा मनीचा ३२
३०. विश्वास है हमारा (हिंदी) ... ३३
३१. O Lions ! ३४

४. आत्मपरीक्षण

३२. असति का ऐसे कुणी?. ३५
३३. ततः किम्? ३६
३४. पेटली ज्योत ३७
३५. वास्तुपूजन ३९

५. राष्ट्रपूजन

३६. उरात अमुच्या ४०
३७. मज श्रेय गवसले हो ४०
३८. ऊठ भारता ! ४१
३९. गर्जोन उठे कथण्याते... ..... ४२
४०. तनूमनात... ..... ४३
४१. या माझ्या भारतदेशी ४४
४२. विश्वात सर्व शोभो... ..... ४५
४३. शतकातुनि.. ..... ४६
४४. हिंदु ऐक्याची ध्वजा... ..... ४७
४५. अजिंक्य करू या... ..... ४८
४६. हा उंच लहरतो... ..... ४९

६. ग्रामगीते

४७. आज आक्रीत घडलं ५०
४८. आता नाही मी एकटी ५१
४९. एकीचा हिसका ५२
५०. ऐसे माझे नमुना गाव ५४
५१. गाणे बचतगटाचे ५५
५२. गाव माझा मी गावाचा ५६
५३. गाव माझे कर्माचे मंदिर ५७

५४. गाव सुधारलं अन् ५९
५५. धडधाकट घरधनी हवा! ६०
५६. परत फिरा रे... ..... ६१
५७. मी परावलंबी नाही ६२
५८. युगांतराचे अग्रदूत व्हा रे ... ६३
५९. शिवभूमि आजला.. ..... ६४
६०. शीव ही ओलांडून जाणार... ६५
६१. एक दिलानं नांदायचं हाय ... ६६
६२. संघर्ष करू, सहकार्य करू ... ६७
६३. स्वप्न पाहूया ६८

७. प्रेरणागीते

६४. आमंत्रण (हिंदी) ६९
६५. आव्हान हे ज्योतिंना ७०
६६. खळखळ धावत.. ..... ७१
६७. आम्ही उसळत्या लाटा ७१
६८. तेजस्वी गतिशील संघटन ... ७२
६९. सपने छोडें? (हिंदी) ७३
७०. संघटना हे सूत्र बनावे ७४
७१. हे आनंदी गाणे ७५
७२. हे गाणे मुक्त मनांचे ७६
७३. नयी बहारें आई है ७७

८. आदर्शांची स्तोत्रे

७४. आज त्यामुळे कृतार्थ जीवन ७८
७५. गुरुवंदन ७९
७६. वरद विनायक ८०
७७. शतशरदांस्तव ८१
७८. वंदन वंदन त्रिवार वंदन ८२
७९. उत्तिष्ठत जाग्रत ! ८३
८०. जाग हे शार्दूल... (हिंदी) ... ८४
८१. भारतमाता एकच दैवत ८५
८२. हाक तुझी परी मनी वसे ८६
८३. हे वीर विवेकानंद... ..... ८७
८४. हे वीर विवेकानंद...(हिंदी) .. ८८
८५. हे ऋषिवर श्रीअरविंद ८९
८६. निवेदितांचे स्वप्न ९०
८७. हे निवेदिते माते ९१
८८. हे कर्मयोगिन ९२
८९. ध्येयप्रवण साधक..... ९३

९. विविध प्रार्थना

९०. उपासनेची जोड हवी ९४
९१. ईश्वरचरणी समर्पित ९५
९२. नमस्कार देवा ९६
९३. प्रार्थना ९७
९४. शुभचिंतन प्रार्थना (संस्कृत) . ९८
९५. सुदिनं सुदिनम् (संस्कृत) ९८
९६. हे विश्वात्मक ९९
९७. हो रही है आरती (हिंदी) . १००
९८. ध्येयाचा सुगंध १००

१०. धुनी

९९. प्रबोधिनी प्रबोधिनी १०१
१००. हिंदुराष्ट्रदेवते १०१

११. उपासना

१. दैनंदिन उपासना १०२
२. मातृभूमी-पूजन १०५

१२. विविध उपासनांमधील संकल्प

३. विद्यारंभ उपासना ११२
४. वर्षारंभ उपासना ११३
५. वर्षान्त उपासना ११४
६. विद्याव्रत ११६
७. गणेश प्रतिष्ठापना ११८
८. बलिप्रतिपदा ११९